

ullatenus apparet neccedia esse, qua forte habet in moribus. Amor intemperas facit hoc. Nepe is est qui omne in se triumphans captiuas pudoris sensum, conuenientie modum, deliberationis consilium, totum modestie & opportunitatis neglectum quandam & quadam incuriam parit. Nam uide nunc quomodo illi penes adhuc incipientes ire, iam tamen redire flagitat. Etiam accelerare rogat, & quidem cur rere instat unius alicuius ferre siluarum uelociter curretes, uerbi gratia caprea hirsutius ceruorum. Hic litera tenor, & hac sudarum portio. Ego uero quemadmodum accipi a domino in profundo sacri eloquii gremio spiritum mihi seru tabor & uita, & pars mea hec, qui in xpm credo. Quidni crua dulce ac salutare epulsi spiritus de sterili & insipida litera tanquam granum de palea, pe resta nucleum, de offe medullam. Nihil mihi & litera huic, quae gustata carnem sapit, glutina mortem affert. Sed enim qd in ea lectum est, de spiritu uero est. Spiritus autem loquitur mysteria, teste apopholo, sed israel pro uelato mysterio ipsum misterium uelamen tenet. Quare, nisi qua adhuc ualamen est positum super cor est. Ita quod sonat litera, illi est: quod designat, meum est, ac per hoc illi ministratio mortis in litera, mihi uita in spiritu. Nam spiritus est qui uisificat, dat quippe intellectum. A non uita intellectus? Intellectum da mihi & uisum, ait propheta dno. Intellectus non remanet extra, non haeret in superficie, non instat caecis palpat foris, seca, sed profunda rimatur, preciosissimas solitus exinde ueritatis exunatas tota auditate diripere ac tollere sibi, & cum propheta dicere dno. Labor ego super eloqua tua, sicut qui inuenit spolia multa. Nempe ita regnum ueritatis uini patitur, & uolenti rapit illud. Verum ille senior frater qui de agro ueniens formam tenuit populis ueteris & terrerit, qui pro terrena hereditate doctus diligere tritum atram ratiua fore gemit anxius sub graui iugo legis, portatq; pondus dei, & xti. Is inquam quia intellectum non habuit, foris stat etiam nuc, & no uult nec inuitatus a patre intrare domum conuiuii: semetipsum fraudans usq; adhuc participio symphonie & chori, & uitali saginati. Miser qui renuit experiri quam bonum sit & quam iocundum habitare fratres in unum. Et haec dicta sunt p distinctione partis ecclesie, partisq; synagoga: quo & cecitas huius ex huius prudentia manifestior fiat, & felicitas illius ex huius miserada fatuitate praeminet. B Nunc iam scriu tenet uerba sponae, & sic conuenit casus exprimeret famam. Et amoris affectus, ut nil in sacro eloquio ratione carens, nil in decoru importunum uel rederisse omnino apparet. Et si in memorie uenerit hora illa cum dno Iesus (seu spon sus est) transiret ex hoc mundo ad patrem, simulq; quid tunc animi gereret sua illa domestica ecclesia noua utique nupta cum se deserit ceruere quasi uiduam desolatam unice spe sua (apostolos loquor, qui relictis omnib; secuti fuerant eum, atq; cu ipso permanerant in tentationib; suis) si haec in qua cogitauerim, no immerito neq; incongrue puto uidebitur quatuor de abcessu tristis, tantu sollicita extitisse de reditu, praesertim sic affecta & sic relicta. Itaq; diligenti & indigentia haec ipsa duplex ratio erat commune di dilecti, ut quandoquidē persuaderi non poterat quin fret & accederet uerberat prius, saltem promissum denuo maturaret aduentu. C Quod enim optat & postulat si mille fore feris, & eiusmodi feris q; cursu agrestes esse uidentur, cupientis animi indicium est cui nihil satis festinat. Nomen hoc quotidie postulat cum dicit in oratione: Aduentat regnu tuu. Ego in praeter agilitatem existimo non minus signanter exprimit etiam in hirsutatem, & quid dem sex in caprea, & etiam in hirsutem. Vult itaq; eum (ut mihi uidetur) etiam cum potestate uenire, non tamen in forma dei in iudicio apparere, sed sane in ea qua non modo nati, sed & parui natus est nobis, idq; solo de infirmo r formose sexu. Cur hoc? Nempe ut ex utroq; admoneatur in firmo miscere i de ire, memineritq; in iudicio misericordiam super exaltare iudicio. Etenim si iniquitates obseruauerit, etiam electorū quis sustinebit; A fra non sunt

1. Cor. 2.

Ioan. 16 Psa. 118.

Ibidem.

Mat. 11.

Psa. 132.

Ioan. 13.

Luc. 18.

munda in conspectu eius, & in angelis suis reperit prauitate. Audi deniq; sancti & electi qd dicit deo. Tu, inquit, remisisti impietatem peccati mei: pro hac orabit ad te ois sancti in tempore opportuno. Opus itaq; habet & sancti p peccatis exorare, ut de misericordia salui fiant, propria iustitia non fidentes. Omnes enim peccauerunt, & egent misericordia dei. Ut ergo cum iratus fuerit, misericordiae recordetur, rogat ab ista apparere in misericordia habitu, illo de quo apostolus. Et habitus, inquit, in ueris ut homo necessitate quidem. Si enim cum hoc quoq; temperamento tanta erit in iudicio & iustitia, in iudice feritas, in maiestate sublimitas, nouitas in facie ipsa rerum, ut in prophetam non possit cogitari dies aduentus eius, quid putas foret si ignis ille consumens (deum loquor omnipotentem) in illa fuae diuinitatis magnitudine, fortitudine, puritate, uenisset contra solum quod uento rapitur offensurus potentia suam, & stipulam siccā perfercuturus. Et homo est, inquit, & qd uidebit eum? Et quis stabit ad uidentu eum? Quare magis deū nobis absq; homine exhibetem nemo hominum ferret, ut potest claritate inaccessibilem, celsitudine inattingibilem, incomprensibilem maiestatem. Nunc uero, cum exarsit in breui fra, eius, quam grata propter filios gratiae apparebit blanda quaedam uisio hois sane firmiterum fidei, spei robur, fiduciae augmentu, qd scilicet gratia & misericordia sit in scōis eius, & respectus in electos illius. Deniq; ipse pater deus dedit filio iudicij patrem, & no qa suus, sed qa filius hois est. O uere patrem misericordiarū, uult per hominem homines iudicari: quo in tanta trepidatione & perturbatione malorum, electis si ducta pset naturae similitudo, praedixerat hoc quondam sanctus Dauid oras pariter & pphetas. Deus, inquit, si dicit tui regi da, & iustitia tua filio regis. Sed neq; huic dissonat promissio facta p angelos, eo assumpto ita ad aplos loquebatur. hic Iesus qui assumptus est a uobis in caeli, sic uenit quemadmodum uidistis eum euntem in caelum, hoc est in hac ipsa corporis forma atq; substantia. B Licet ex his omnibus sponam in se diuini habere consilium, & mysterium superae uoluntatis minime ignoret: qd sub umbra imbelliū imbecillitq; animantiu, natura infirmiorē uel poti in ferore (qa ita infirma no erit) in iudicio exhibendam, & oratis affectu, & spū prophetantis nunciat, quatenus qd caeli terraeq; mouebit in uirtute sua accincti, potentia contra inferos, & suauis nihilominus & mitis & quasi omnino inermis appareat ppter electos. Vbi hoc quoq; addi potest qa ad discernendu alterutrosq; se, opus erit quodammodo illi cu hinc uel quidem salub; uisum; caprea, quatenus uideret & discernere in tanta multitudine & in tanta turbatione possit in quosda salire, & quos transire oporteat, ne forte cōtingat iustu p impio conculcari cū in ira populos cōstringer. Na quatu ad impios, necesse est ut impleatur propheta Dauid, imo sermo dno loquentis per oseus. Quia cōtinua eos ut puluer ante facie nē ti, ut lutu platearu delebo eos. Et item alius sermo que p alium propheta praedixerat, impletus nihilominus tunc cognoscetur, cum ad angelos redies dicit. Calcaui eos i furore meo, & conculcaui eos in ira mea. Si cui aut magis ita intelligēdi uidetur, ut malos potius transire, atq; in bonos salire hinc uel noster debeat, no cōtendo, tantum cogitet sal; dispositu tri in discriminationem bonoru malorum. Na & a me si bene meminero ita dictum est in sermone altero, ubi capitulu idē alibi supra, & ab auctore positu, & a me expositu nihilominus reperitur. Verū ibi fm di spenatione quidē gratiae qd in presentia uita facta aliis no dat, iusto qdē dei iudicio sed occulto, salire & transire is hinc uel dicitur est, hic aut fm ultimā ac uariā retributio nem meritorū. Et forte sensu huic uideat aspulari extremum capitulu huius, qd quidem penē oblitus fueram. C Dices naq; Similis estio dicit me caprea hinc uel qd ceruorum: addit, supra montes bethel. Nec enim in domo dei (quod sonat bethel) mali montes sunt. Quāobrē salicis in eos hinc uel non conculcat, sed laetificat, ut scriptura impleatur

Psa. 31.

Phil. 2.

Iob. 19.

Psa. 2.

Psa. 71.

Actu. 1.

Ps. 64.

Psa. 17.

Esa. 63.

Eph. 3.

Canti. 2.

Esa. 55. impleat quae dicit, Motes & colles cantabunt corā deo laudes. Et qd sunt motes quos fm euangelii tollit fides; colles parata sinapi, sed no sunt motes Bethel. Ercum quicūq; sunt bethel, minime eos tollit fides, sed colit. Quod si priuscipatus & potestates necno & caetera nihilominus beatorū spiritu agmina celorumq; uirtutes motes sunt Bethel, ut de his intelligamus dicitur. Fundamēta eius in montib; sanctis: no sanē his hinc uel uis ac cōtendendus qui su pra tam excellentes motes uisus est apparere, tāto angelis melior effectus, quāto differētus pra illis nomē haec dicit uis. D Quid enim si in psalmo legimus mīnoratū ab angelis? Neq; em̄ melior quā minor, nec cōtraria sunt locuti apokolus & propheta, quippe habētes eundē spiritū. Na si dignationis fuit qd minorat, no necessitatis nihil planē i hoc bonitati p̄scribit, sed ascribitur. Deniq; mīnoratū propheta phibuit, no minorat: tollens gratiā, & pellēs inuaria. Na & minoritate natura recusat, & minoratione excusat causa. Nepe mīnoratus est: qa ipse uoluit. Minoratū est sua uoluntate, & omnia necessitate. Sic minoratū miserit fuit. Quenā p̄ditio haec, p̄cedo accessi pietati quicqd maiestati usum est deperisse. Quāquā nec ap̄ls tacuit hoc magnū magne Pietatis arcanum, qd ait. Eū aut quomōdico quā angeli mīnoratū est uidentū Iesum p̄pter passionē mortis gloria & honore coronatū. Hebr. 2. A Er haec dixerim pro noie & similitudine hinc uel, qua tenus ipso ea (iuxta sermonē spōse absq; maiestatis in iuria ap̄tarem). Quid dico absq; maiestatis in iuria, quādo nec in imitatis in honore remāsit? Hinc uel est, paruū est, caprea quoq; similib; phibet, tāquā fact; ex muliere: at tamē super motes Bethel, attamē excelsior caelis fact;. No dicit excelsior caelis manēs uel existēs, sed excelsior caelis factus. ne qd puter de illa natura dicitū in qua est qd est. Sed & ubi p̄ter angelis, melior nihilominus perhibet effectus. & no dicit manēs uel existēs melior. Ex quib; apparet qd no modo in eo qd ab eterno est: sed etiam in eo qd in tpe fact; est. oim sibi em̄nētia uendicet supra omne principatū & potestatem, testatē, supra omne deniq; creaturā, ut potē primogenit; ois creaturae. Itaq; qd stultū est dei, sapientis est hoib;. & quod infirmū est dei fortis est hoib;. Hoc qdem ap̄ls. Mihi autē no uideat errare si qd etiā sapientia & fortitudo angēlorū p̄ferendū dicit idē stultū infirmiq; dei. Et ergo praesens locus cōuenienter aptabitur in uerba salie ecclesiae. Iam uide qd ad unā singulariter aiam spectat, nā & una, si deum ducit, sapienter, uel em̄ter amat. Ip̄sa est, quicq; sp̄s ritualis in semetipso aduertere pot qd sibi inde p̄p̄riū respōdeat experimētū. Ego uero qd illud est qd in me de hinc uel experiri donatū est, corā eloqui no uerebor. Nā & si uile forsitā cū fuerit auditū & despicibile uideat, no mea refert, quā qd sp̄s ritualis est, no me despiciet: qui mīn; no me intelliget. Attamē si in alia istud sermonem seruauero forte no deerit qui edificent in his quae exorat; interm dēt in spiritali, sponus ecclesiae Iesus christus dñs noster, qd est super omnia deus benedictus in scula. Amen.

Canti. 2.

Ps. 130.

Psa. 49.

ras delicias meas, & assumis sacramentū meum p os tuū. Audite me tamē hominē qui loq trepidat, & tacere nō potest. Excusabit forsitā iustum trepidatio ipsa mea, magis autē uestra si penerit edificatio. Et forte haec lacryma p̄riter uidebitur. Reuertere ait. Bene. Abibat, reuocatur, Quis mihi referet huius mutabilitatis faciem? Quis mihi digne explicet ire & redire uerbi. Nunq; leuitate utitur spōsus: Vñ quo uentre seu denuo ire queat qd totū implet. Quē deniq; motū hīe locale possit qd sp̄s est: Aut quem postremū uel cuiuscūq; gnis motū das illi qd deest: Est qd pe oino incommutabilis. D Verū haec qd pot cape capiat. Nos aut in expositione sacri mysticū eloqui caute & simpliciter ambulātes, geramus morē scripturae quae nostris uerbis sapientia in mysterio absconditū loquit nostris affectibus, dñi deū figurat, insinuat notis rerū sensibilib; similitudinibus tanquā quibusdam uisioris materiae poculis ea quae p̄tiosa sunt, ignota & inuisibilia dei, mentib; p̄p̄riat humanis. Sequamur p̄inde & nos eloqui casti cōsuetudinē, dicamusq; uerbu dei deum sponsum animae, put uult uentre ad animam, & iterū diuiter eam: tñ ut sensu animae nō uerbi motū ista fieri sentiamus. Verbi causa, cū sentit gratiam, agnoscit praesentia: cum non, absentia queritur, & rursus praesentiam querit, dicens cū propheta. Exqui fuit te facies mea, faciem tuā domine requiram. Quidni requirat? Neq; em̄ subducto sibi tam dulci spōso interm aliquid aliud, nō dico desiderare, sed nec cogitare reitabit. Restat igit in absentem studiose requirat, reuocet ab eum. Ita ergo reuocatur uerbum, & reuocatur de siderio animae, sed eius animae cui semel indulserit suauitate rem sui. Nunq; nō desiderium uox? Et ualida. Deniq; de sideriū pauperū, inquit, exaudiuit dñs. Verbo igitur ab eum: una interm & continua aie uox: cōtinuū desiderii eius, tanquā unū cōtinuūq; reuertere donec ueniat. B Etenim da mihi animā quam frequenter uerbum spōsus inuere solet, cui familiaritas ausum, cui gustus famem, cui contemptus omnium oculi dederit, & ego hinc in eum stantier assigno uocem pariter & nomen sponae, nec ab ea penitus locū qd in manibus est, cenfuerim alienum. Talis nempe inducitur loquēs. Quem enim reuocat, eius absq; dubio pbat se meruisse praesentiam, est non cepiam. Alio quin nō reuocasset illū sed uocasset. Porro reuocantis uerbu reuertere est. Et forte idē subtraxit fe, quo audi; reuocatur, teneretur fortius. Nam & aliquando simula bat fe longius ire, nō quā hoc uolebat, sed uolebat audire. Mane nobiscum dñe, qm ad uespera scit. Et rursus alia uice super mare ambulans, cū apostoli nauigarent & laboratē in remigādo, quasi uolēs praeterire eos, nec tūc qdē istud uolebat, sed magis probare fidem, & elicere precem. Deniq; sicut ait euangelista. Turbatū sunt & clamauerūt, putātes fantasma esse. Ergo istiusmodi piam simulationē, imo salutarem dispensationē quam tunc corporaliter uerbum corpus interdum exhibuit, non cessat idē tunc uerbum spūs modo suo spūali cū de uota sibi aie sedulo actitare. Praeteris teneri uult, abiens reuocari. Neq; em̄ hoc irreuocabile uerbu. It & redit pro beneplacito suo, quasi uisitans diluculo & subito probans. Et ire quidē illi quodammodo displicitorū, redire uero semper uoluntati est, utriq; ante plenu iudiciū. At penes ipm horū ratio. Nūc uero cōstat in aia fieri huiusmodi uicissitudines euntis & redemtis uerbi, sicut ait. Vado & uenio ad uos. Itē. Mor dicū & nō uidebitis me, & iterū modicū & uidebitis me. O modicum & modicum. O modicū longū. Pie dñe, modicū dicit qd non uidebitis me, longum uero dicit qd non uidebitis me, longum est & multū ualde nimis. Verum tamē utriq; uerū, & modicum meritis, & non modicum uotis. Habes utriq; in propheta. Si morā fecerit, inq; expecta eum: qa ueniens ueniet, & non tardabit. Quomodo non tardabit si moram fecerit, nisi quod ad meritū satis est, sed nō satis ad uotum? Porro anima amans uotis ferul, trahitur de se deris, dissimulat merita, maiestati oculis claudit, aperit uoluptati, ponens in salutari, & fiducialiter agens in eo, Opera Bernardi.

Psa. 26.

Psa. 9.

Luc. 24.

Mar. 6.

Iob. 7.

Ioā. 14. Ioan. 16.

Abac. 2.

Intrepida deniq; & inuerecunda reuocat uerbum, & cum fiducia reperit delicias suas: solita libertate uocans no dno innum, sed dilecti. Reuertere dilecte mi. D Et addit. Si mihi esto caprea hinnulocq; ceruorum sup motes Bethel 2. Cor. 8 At illud postea. Nunc uero subsistete modicu quid mspicietis meae. Volo dicere. na hoc pacu sum uobis. quomodo mecu agit in eiusmodi. No expedit quidem. Sed proder sanu, ut profim: & si pfereritis uos: mea in spicietia consolabor: si non, meam in spicietiam cohibebor. Fatcor & mihi aduete uerbu, in spicietia dico, & plures. Cuiq; sapi? Intrauerit ad me, non sensu aliquoties cum intrauit. Adesse senti, affuisse recordor: interdu & praefere potui introitu ei?, sentire nunqua, sed ne exitu quidem. Na unis de in animam mea uenerit, quodue abierit denno ea dimittens: sed & qua uel introiret uel exierit, etia nunc ignorare me fatcor, fm ill d. Nescis uide ueniat, aut quo uadat. Nec miru tamu: qa ipse esicut dicitu est. Et uerifica tua non cognoscentur. Sanu per oculos non intrauit: quia no est coloratum. Sed neq; per aures: qa no sonuit: sed neq; per na res: qa no aer misecetur sed mentu: nec insecti aerem, sed fecit. Neq; uero per fauces: qa non est mansum uel haustum. Nec tactu cooperi illud: qa palpabile no est. Qua igitur in troiuit? An forte nec introiuit qd: qa non de foris uenit Neq; em est uniuersu qd ex his que foris sunt. Porro nec de intra me uenit, qm bonu est, & scio qm no est in me bonu. Ascendi etiam superius meo, & ecce supra hoc uerbu emi uens. Ad inferius quoq; meo curiosus explorator descendit, & nihilominus infra inuenit est. Si foras aspexi, extra omne extertus meo comperi illud esse: si intus, & ipsum i tertius erat. Et cognouit uerum quidem esse quod legerat: in ipso uisum, mouetur, & sumus: sed ille beatus est in quo est ipsum, qilli uuit, q eo mouet. B Queris igitu cu ita sint omnino inuestigabiles uerba eius, unde adesse no rim: Vium & efficax est, moxq; ut int? uenit, expergefcit dormitantem a nimiam meam, mouit & molliuit & ualuerat cor meum, quoniam durum lapideuq; erat, & male sanu. Coepit quoq; euellere & destruere, edificare & plantare, rigare arida, tenebrosa illuminare, clauia referare, frigidu inflamare, necnon & mittere praua in directa, & aspera in uisplanas: ita ut benediceret anima mea domino, & omnia que intra me sunt noi sancto eius. Ita igitur intras ad me aliquoties uerbu spofus, nullis unqua introitu suu iudicis innotescere fecit, no uoce, non specie, non incedis. Nullis deniq; suis motibus coptu est mihi, nullis meis sensibus illapsum penetrab? meis, nisi ex motu cordis (sicut praefatus sum) intellexi praesentia eius, & ex fuga uisitoru carnaliumq; compressione affectu aduerti potentia uirtutis eius, & ex discussioe siue redargutione occultoru meoru admiratus sum pfanditate sapientie eius, & ex quatula cuq; emendatione moru meoru exprus sum bonitate ma fuerudinis eius, & ex renouatione ac reformatioe spiritus metis meae, id est interioris hominis mei peccati utiq; specie decoris eius, & ex cotuitu horu oim simul expaui multitudinem magnitudinis eius. Veru qa haec oia ubi abesse rui uerbu, perfinde ac si olux bulleret subtraxeris igne, quodam illico languore torpentia & frigida facere incipiunt atq; hoc mihi signu abcessioe scilicet, tristis sit necesse est aia mea donec iterum reuertatur, & solito recalescat cor meum intra me, & idcu sit reuersionis indicu. Tale sane experim sum de uerbo habes, qd mitum si & ego uisuro mihi uocem spofe in reuocaco illud cum se absentauerit, qui effi no parit, simili tamu uel ex parte desiderio ferore Familia re mihi erit quoad uixero p uerbi reuocatione reuocatio nis uerbi, quod utiq; reuenerit est. Et quoties elabef, toties reperet, a me nec cessabo clamitare quasi post tergum abeuntis adteri desiderio cordis ui redat, & reddat mihi lactia salutaris sui, reddat mihi seipm. Fatcor uobis filii, nil aliud interm libet, dum no praesto est quod solu libet. Et hoc oro ut non uacuum ueniat, sed pleni gratia & ueritatis, amore utiq; suo sicut fuerit: nudius tertius. D In quo mihi similitudinem capreae & hinnuli exhibitum sit

Canti. 2
2. Cor. 8
Ioan. 3.
pnc. 5.
Canti. 4
Egal. 4
Pfal. 50
Ioan. 1.

posse uidetur: cui ueritas capreae oculos habeat: gra hini li hilaritate. Vtraq; res necessaria mihi: & ueritas quidem cui abscodi no possim, gra aut cui noli. Alioqn sine altera uisitatio plena no erit, cu & illius seueritas absq; uae onerosa, & huius hilaritas absq; illa dissoluta possit uideri. Amara est ueritas sine condimento gratiae, sicut absq; ueritatis freno leuis & nesciens modum pleriq; & inselens ipsa deuotio. Quam multis non profuit gratiam perceptis se, pro eo q temperamentum de ueritate pariter non acciperunt: Ex hoc enim plus quam oportuit coplacere sibi in ea, du ueritatio non sunt ueritatis obtutus, du non respexerunt ad capreae maturitate, magis autem se totos hinnuli leuitati hilaritaciq; dederunt. Inde factu est, ut i qua priuatiu exultare uoluerat gratia priuarentur: quibus uel sero dicitu potuerit. Eumtes ergo discite quid sit. Seruite dno in timore, & exultate e cum tremore. Dixerat naq; sancta anima quaedam in abudantia sua, Non mouebor inextenu: cu subito sensit auerfam a se facie uerbi, scq; no mo mota sed etia conturbata: & sic in tristitia didicit opus fuisse sibi cum munere quidem deuotionis, etia podere ueritatis. Ergo non in sola quida gratia plenitudo gratiae est sed ne in sola quide ueritate. B Quid pdesit scire quid te oporteat facere, si no detur & uelle faceris. Quid si uelis quide sed nuntine possis? Quantos expertus sum agnita ueritate tristiores, & ideo magis q iam confugere ad ignorantie exultatione non liceret, scientes & non facientes quod ueritas hortaretur: Quae cum ita se habeat, nequum sine altero sufficit. Parum dixi. No expedit quoq; Vnde id sci mus: Scienti, inquit, bonum & non facienti, peccati est illi. Item, Seruus sciens uoluntatem domini sui, & non facies digna, uapulabit multis. At istud pro parte ueritatis. Pro gratiae quide scriptum est: Et post bucella introiuit in eum satanas. Iudam loquitur, qui accepto munere gratiae qua in ueritate no ambulabat cum ueritate magistro uel potius cum magistra ueritate, locum in se diabolo dedit. Audi adhuc. Cibauit illos ex adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos. Quos Inimici domini metiti sunt ei. Quos melle cibauit & adipe, hi mentiti sunt ei facti inimici: quia ueritatem gratiae non inuenerunt. De quibus alibi habes. Filii alieni metiti sunt mihi, filii alieni inuenerati sunt, & claudicauerunt a semitris suis. Quid ni claudicarent, uno pede gratiae contenti, & non apponentes ueritatem? Erat igitur tempus coru in secula, sicut & principis ipsorum, qui & ipse in ueritate no stetit, sed fuit mendax ab initio: ideoq; audiuit: Perdidisti in decore tuo sapientiam. Nolo decorem qui mihi sapientiam tollat. Queris quis ille tam noxius tamq; pernitiosus decore Tuus. Ad huc forte sine intellectu est? Planu? audi. Priuatus, pprius. Non culpamus donum, sed usum. C Deniq; si aduertis sit, non in decore, sed in suo decore dictus est ille perdidisse se sapientia. Et (ni fallor) unus angeli animaeq; decore ipsa est. Quid enim uel haec uel ille absq; sapientia, nisi rudis de formisq; materia est? Ea ergo ille no modo formatus, sed & formosus fuit. Sed perdidit eam cum fecit suauit non sit aliud in decore suo, quam in sua sapientia perdidisse sapientiam. Proprietas in causa est. Quod si sibi sapiens fuit, quod no dedit gloriam deo, q non reuult gratiam p gratia, q non secundu ueritatem ambulauit in ea, sed ad sua eam reuoluit uoluntate: istud est cur ea perdidit, mo istud est quod eam perdidit. Etenim sic habere, perdere est. Et si Abraam, inquit, ex operibus iustificatus est, habet gloria sed non apud deum. Et ego. Non ergo in tuto inquam. Perdidit quicquid habeo non apud deum. Nam quid tam perditum quam quod extra deum exultat? Quid mors nisi priuatio uitae? Ita mihi perditio nisi alienatio a deo est. Vae qui sapientes essis in oculis uestris, & coram uobis metipsis prudentes. De uobis dicitur, Perdam sapientia sapientium, & prudentiam prudentium probabo. Perdididerunt sapientiam: quia sua sapientia perdidit eos. Quid non perdididerunt qui ipsi perdidit sunt? An uero no perdidit quos nescit deus? D Porro autem uirgines fatuae, quas

Pfal. 2.
Ps. 29.
Actu. 16.
Iaco. 4.
Luc. 12.
Ioan. 13.
Pfal. 79.
Pfal. 17.
Eze. 28.
Iacob. 2.
1. Cor. 1.

Mat. 25
ps. 142
Canti. 3
Mat. 7
Canti. 2
ps. 21
Colof. 3
2. Cor. 3

quas quidem non alim de fatuas puto nisi quia dicentes esse sapientes, sicut fatuae sunt. Haec in qua deo audire habent: Nescio uos. Et item illi gratiam miraculoru ad sua usurpauerit gloriam, nihilominus auditori sunt quia non noui uos: ut liquido ex his clarescat gratia no pdesse ubi ueritas non est intentione, sed obesse magis. Et quidem penes sponsum utraq; res. Deniq; gratia & ueritas per Iesum christum facta est, ait Ioanes baptista. Si ergo cu una quantu harum sine altera pulsauerit ad ostiu meu dominus Iesus christus (ipse est enim dei uerbum, anime sponus) intrabit sane no taqua spofus, sed taqua iudex. Absit nequaqua fier hoc. No intrat in iudiciu cu seruo suo. In tret pacificus, intret iocundus & hilaris, matur? tamu, & serius intret q feruorosi quoda ueritatis uultu in me dum insolentia reprimat, purget letitia. Intret quasi hinnulu? salies, quasi caprea circumpedat, q culpa dissimulato trasillat penam miserado respiciat. Intret quasi defecdes de motib? Bethel festiuus & splendidus, quasi pedes a patre suauis & mitis, q no dedignat dicit & fieri spof? aie quare est, cu sit sup oia deo bndict? in secula. Amen.

Deus quereus est debito tempore, modo & loco: Et q nunc sit acceptabile temp? in quo quicq; p bona opera potest sibi inuenire deū, ac suam opera saluam. Sermo LXXV. B N lectulo meo questui per noctes que dicitur anima mea. Non est reuerfus spofus ad uocē & uocū reuocantis. Quare? Vt de sideru crescat, ut probeat affectus, ut exerceat amoris negociu. Sanu ergo dissimulatio est, non indignatio. Sed superest ut queratur si forte reperiat quae sit, qui uocatus non uenit, dicente domino. Omnis qui querit inuenit. Porro uerbum reuocantis tale est. Reuertere assimulare dilecte mi caprea hinnulocq; ceruorum. Ad qua uocem dum non est reuerfus, utiq; ob illas causas que dixit sunt. hinc ista que amat facta cupidior, mox sese ad requirendum tota audientia dedit. Et primo quidem quare sit illu in lectulo: sed minime inuenit. Surgit inde, circumciuitatem, it & redit per plateas & uicos, & non occurrit neq; apparet. In terrogant quicq; forte occurrerint, nihilq; certi reportat. Neq; uic unius aut unius noctis questio haec, & haec frustratio, cum dicit ista: qa questui per noctes. Quid hoc de sideru est & ardoris, ut surgas de nocte publicu no erubescat, percurrat ciuitate, pcurtet pala & passim de dilecto, atq; a uelsgandis semitis eius nulla ualeat ratione auerti, nulla prepediri difficultate, non tempestiue retineri amore quietis, non sponse uerecundia, non uel timore postur nor: & tamē in his omnibus frustrata est usq; adhuc a desiderio suo. Quare? Quid sibi uult pertinax haec & diuturna fraudatio traditoru nutrit, suspitionu fomes, impatience fax, nouerca amoris, mater desperatiois? Si adhuc dissimulatio est, nimis est molesta. C Esto q pte uisitoru in terim fuerit dissimulatio, donec in sola adhuc uocatioe seu reuocatione res erit: Nunc uero cum requiritur, & ita requiritur, quid iam coferre poterit dissimulatio? Si de carnalibus sponis & pudendis amorib? questio est, sicut ueritalis suspicet praesens uidetur, & si inter illos talia contingere queat, mea no interest, ipsi uiderint. Quod si animarum querentiu dominu mentibus & affectibus p quatuloocq; posse meo respondere & satisfacere me oportet, erudendum sane est de scriptura sancta (in qua se uitam habere condidit) eo utrale aliquid quo spiale, ut edat pauperes & faturent, & uiuant corda eoru. Et quid ta cordu uita quam dñs meus Iesus christus, de quo aiebat qui eo uiebat: quia cu christ? apparuerit uita uera, & tuc & uos apparebitis cum ipso in gloria. Ipse ergo ad mecum ueniat, quo & nobis ueraciter dici possit, medi? autē uestru stetit que uos nescitis. Quaque nescio quomodo non sciat a dicere cum propheta: Spiritus uerae faciem nostram christi dominus. Et cu aplo: Et si cognouimus christum nisi

179
Ioan. 6
Mat. 7
Egal. 55
Ioan. 7
Egal. 55
Egal. 45
Mat. 25
2. Co. 6
Pfal. 9
Galat. 6
ps. 73
Rom. 6
2. Co. 6
Canti. 3
Egal. 9

Exulta tu & lauda habitatio tua... Psal. 109... Ibidem... Cant. 3... Mar. 16... Psal. 70... Psal. 92... Psal. 87... Ps. 44... Ioan. 1... Rom. 10... Cant. 1... Cant. 3... Can. 3

Porro dies palam facit quod nox abscondit... Cant. 3... Mar. 13... Cant. 5... Col. 3... Hic. 14... Cant. 3... Cant. 3... Ioan. 19... Psal. 109... Cant. 3

platas querendum putant... Can. 5... Ioan. 20... Phil. 2... Eia. 26... Apo. 22... Ioan. 7... Ibidem... Cant. 3... Matt. 7

ad se caelitus delapsa, tum mira illa eximia... Cant. 3... Luc. 12... Ps. 109... Luc. 22... Apo. 21

de celo, a deo parata tanquam sponfam ornata viro suo. Idem tibi hoc & de omnibus liquido apparebit, si recorderis primus ille cuius (petra loquitur) cui sibi primo oues committeretur, quam attente simul de amore comonitus sit. Quod utique tanta cura passus creditor non fecisset, nisi se sentiret sponsum, id sibi utique ex intimo respondeat conscientia. Audite hanc amici sponsi, si tui amici. At parum dixi amici, amicitissimi sint oportet qui prius legio tanta familiaritatis donantur. Non otiose toties repetitur est. Petre amas me in commissione ouium. Et ego quidem id significatum perinde puto ac si illi dixisset Iesus, nisi testimonium tibi perhibente conscientia quod me ames, & ualde perfectus ames, hoc est plus quam tua, plus quam tuos, plus quam & te, ut huius petitionis meae numerus impleat ne quaquam suscipias curam hanc, nec te intrumittas de ouibus meis, pro quibus sanguis uirgineus effusus est. Terribilis sermo, & qui possit etiam impauida quoruus tyrannorum corda concutere. C Propterea attendite nobis quicquid opus ministerij huius sortiti estis, attendite inquam uobis, & precioso deposito quod uobis creditum est. Cuius est, uigilate ad custodia concordiamque. Sponfa est, ista dete ornata. Oues sunt, intendite pastum. Et hanc tria ad illa dñi trinitate scificatione forte non in cogitacione pertinere dicuntur. Porro custodia ciuitatis ut sit sufficiens trinitas erit in tyranorum, a fraude hereticorum, a ratiocinationibus demonum. Sponfa uero ornata in bonis operibus & moribus & ordinibus. Ad pastum ouium committere quidem in pastus scripserat tanquam in hereditate dñi, sed est distinctio in illis. Nam sunt mada que duris atque carnalibus animis imponuntur ex lege uite & disciplina. Et sunt olera diuinitatis, quae infirmis & pusillis corde de respectu misericordiae apponunt. Et sunt consiliorum solida fortiaque, quae in intus sapientie pponuntur sanis & quae exercitatos habet se fus ad discretionem boni & mali. Paruulis namque tanquam agniculis adhortationis lac potus datur, non esca. Ad haec boni solliciti pastores impingere pecus non cessant bonis leuibusque exemplis, & suis magis quam alienis. Nam si alienis & non suis, ignominia est illis, & pecus ita non proficit. Si enim uerbi causa ego quae uidetur inter uos pastoris gerere cura uobis apponitur moysi mansuetudine: patientiam sobriam, mihi famulatis, dauid sanctitatem, & si qua sunt eiusmodi exempla bonorum: immitis ipse & impatiens atque infirmitas & minime sanus, sermo (ut uereor, nisi) factus est uenerit, & uos uisum auide capietis. Verum hoc sapienter pietati relinquo, ut quae minus uobis ex nobis est, ipsa superpleat: & quae perperam, ipsa corrigat. Nunc uero boni pastor hoc quoque curabit, ut sui euangelium inuentur habere salutem in semetipso, sciens quae sermo salu conditus quantum placuerit ad gratiam, tantum proderit ad salutem. Haec interim de custodia ciuitatis, atque ornata sponfae: nec non & pastu ouium dicta sunt. D Volo in ad huc paulo expressius designare propter eos qui dum aude nuntioribus inhiant, minus prouide grauius se supponunt oneribus, exponunt periculis, ut sciant ad quid uenerint, sicut scriptum est. Amice, ad quid uenisti? Ni fallor: ad solam ciuitatis custodiam ut quantum satis est procureretur, opus est uero fortis, spiritalis, fidelis. Fortis ad propulandas iniurias, spiritali ad deprehendas insidias, fidelis qui non quae sua sunt querat. Porro autem ad mores honestos uel corrigendos (quod utique ad decorem pertinet sponfae) quis non liquido agnoscat per necessarium fore cum multa quidem diligentia disciplinam censuram & propter omnis cui hoc opus incumbit, oportet seruet zelo illo quo accessus precipui ille emulorum sponfae domini aiebat. Emulorum uos dei emulatione: de sponfa enim uos uisum uirginem castam exhibere christo. Nam quomodo in pacua diuinorum educet eloquiorum greges dñicos pastor idiotarum? & si doctus quod fuerit non sit autem bonus, uerecundum non tam nutriti doctrina uberi quam sterili uita uoceat. Temere itaque & in hac parte hoc omne substrat absciscentia pariter uitaeque laudabilis. Sed ecce quod non laudamus. Finit

Ioan. 21

Mar. 9

Mat. 26

2. Cor. 11

indicatur, ubi non erat finis. Euocatur in materiam alteram, & cui haec cedere indignum. Angor undique, & quod agrius feram ignoro, auelli ab ista, an distendi in illa nisi quod utrolibet simul utrumque molestus. O feruorem. O ne cessitatem. Non quod uolo hoc ago, sed quod odi illud facio. Notate tamen ubi desinimus, ut quam cito in id redire liberum erit, inde mox ordiamur in nomine sponsi ecclesiae Iesu christi domini nostri, qui est super omnia deus benedictus in secula. Amen.

De malis pastoribus ecclesiae: & se quomodo spiritus & animae sanctorum simul cum angelis adiutorio sunt electis adhuc peregrinatis. Ser. LXXVII. C

EYa expediti sumus. Diximus hesterno sermone quales in uia hac ambulamus, uellemus habere duces, non quales habemus. Longe distantes experimur. Non omnes sunt amici sponsi quos hodie sponfae hinc inde assistere cernis, & quod uisum agunt eam quasi addeextrae, uident. Pauci admodum sunt qui non quae sua sunt querant ex omni parte charis eius. Diligunt munera, nec possunt pariter diligere christum, quia manus dederunt manibus. Intuere quomodo iecerit nitidi & ornati circumiacenti uarietatis, tanquam sponfa procedens de thalamo suo. Nomen si quempiam talium repetere enimus procedentem aspexeris, sponfam potius putabis quam sponfae custodem: Vnde uero haec illis exuberare existimas rerum affluentiam, uentum splendorem, mensuram luxuriam, cogere uos, arguerit & aurorum, nisi de bonis sponfae. Inde est quod illa paup & inops & nuda relinquit facie miserata, in uisita, hispida, exagui. Propter hoc non est hoc tpe ornare sponfam, sed spoliare: non est custodia, sed perdere: non est defendere, sed exponere: non est insistere, sed prostituere: non est pacere gregem, sed mactare & deuorare, dicente de illis domino. Qui denorant plebem meam ut cibum panis, & quia comederit Iacob, & locum eius desolauerit. Et in alio propheta. Peccata populi mei comedent, quasi dicat. Peccatorum praetera exigit, & peccatis debita sollicitudinem non impendit. D Quae dabis mihi de numero praeceptorum quae non plus iugiter subditorum uacandis mansuepsis quam utens extirpandis? Vbi qui oratio sicut fratrum dicitur amicum placabilem dno: Leuora loquimur: grauiora grauius manet iudicium. Sine causa tamen uel his uel illis immoramur, quae non audimus nos. Sed & si literis fortiter mandent ista quae dicimus, de dno inuoluntate regere: aut si forte legerint, mihi indignabuntur, quibus recti sibi hoc facerent. Propterea relinquam istos nos inuidentes sponfae, sed uenditores: & inquam? potius illos a quibus sponfae inuicta loqui. Et quod illorum isti sortiti sunt ministerij locum, sed non zelum. Successores omnes cupiunt esse, imitatores pauci. Oritur tam uigiles reperirent ad curam, quam alacres currunt ad cathedram. Vigilant utique solliciti seruantes ab illis inuentam, sibi credita. Imo uero euigilant pro semetipsis: nec sine re de se dicit. Amici mei & proximi mei aduersum me appropinquauerunt & steterunt. Iusta omnia quaerimonia, nec ad illa iustis quam ad nostra referenda extat. Parum est nostris uigilantibus quod non seruant nos, nisi & perdat. Alto quippe demerit obliuiois sermo, ad nullam dno inuentionis tonstrum expurgantur, ut uel sui ipsorum periculum expauerint. Inde est ut non parcat suis qui non parant sibi perimetres pariter & perentes. A Sed esse quam illi sunt uigiles a quibus se inuicta phibet sponfae. Neque apertum stoli, atque apertum uisum. Vere huius quae custodiam ciuitatis, id est eam ipsam quam inuenit ecclesiam, eosque uigilantius, quod nunc tps grauius periclitatē cōspiciunt, a malo uti & Matt. 7 domestico & intelimo: sicut scriptum est. Et inimici bovis domestici ei. Neque enim per qua usque ad sanguinem restiterit suo derelinquit patrocino deservit: sed protegit & custodit eam die ac nocte. Hoc est in uita & in morte sua. Psal. 125 Et si preciosa est in conspectu dñi mors sanctorum eius, non ambigo ego quin etiam tanto in morte potentius id agant Psal. 138. B Sic ista asseris, aut quis, ac si oculis tuis uideris ca. Sunt autem ab

Mat. 7

Psal. 18

Psal. 52

Osec. 4

Nota

Psal. 37

Mat. 7

Psal. 125

Psal. 138

autem ab humanis seclusa conspectibus. Cui ego. Si tu tuorum oculorum testimonium fidele puras, testimonium dei Esai. 62. malus est. Aut uero. Super muros tuos hierusalē cōstitui custodes, tota die & tota nocte, in perpetuum non tacebunt. Hebr. 1. Sed de angelis, inquit, id dictum est. Non abno, oēs sunt administratores ipsi. At quis me phibet se de & de istis sentire, qui potētia quāde minime iam spīs angelis impares sunt, affectu autem & misericordia eō nobis forsitan germaniores existit quō natura confutiores? Iuge & tolerantia caridē passionū & miseriarū in quibus nos p tēpore adhuc uersamur. Nihil ne amplius miseratiois pro nobis uel sollicitudinis operabit in mētibus sanctis, quae & se transisse per eas proculdubio meminerunt. Nōme illa spōrū uox est. Transimus per ignē & aquā, & eduxisti nos in refrigeriū. Quid? Ipse transierit, & nos in medijs ignis uel fluctibus derelinquet, nec flecte manū porrigere dignabitur periclitantibus? Nihil non est ita. Bene recum agitur ad mater ecclesiam, bene te agit in loco peregrinationis tuae: de celo & de terra uenit auxiliū tibi. Qui confidit te non demerit te domū suā. Custodes tui angelus sanctus, uigiles tui spūs & aīe iustorū. Nō erit qui te ab utriusque inuentu spiritibus serferit, ab utriusque pariter custodit. Et est huius sollicitudinis ratio quibus sua, his quibus quae sine te non consummunt, illis uero quae nisi de te ad sui plenitudinem minime restarentur. Nam quis nesciat sathana cadere de celo & eius cōplicitus numerū superuere multitudine parte nō modica immittitur. De te itaque oēs cōsummatōne expectat, alii numeri, alii desiderij sui. Agnosce proinde uocē in palmo. Me expectat iusti domeritibus mihi. Et aduertendū quod non ista illos, sed illi isti potius inuenisse referuntur, ut quae ego suscipio ad hoc ipsum studiū destinati. Nam quomodo predicabunt nisi mittantur? Denique habes loquentē in euāgelis. Ite ecce ego mitto uos, & ite predicate euāgelium omni creature. Ita est. Illa querebat sponfam: & sponsum non latebat. Nōpe qui in hoc ipsum excitauerat eam ut se quereret, & dederat illi cor ad praeccepta & legē uite & disciplinae: dñm dno esse qui instrueret & doceret uiam prudentiae. Et misit in occursum eius plātores & rigatores qui eam enutritur & dno firmaret in omni certitudine ueritatis, hoc est indicaret illi certaque redderet de dilectio: quia ueritas est quae querit, & quam uere diligite aīe eius. D Er reuerat quae si fidus ueritate aīe amor, nisi utique is quo ueritas adamarit? Rationis sui amor, ueritatis sui capax, sed ueritatem non forem si amor ueri deseruit. Horum quippe ramorum is fructus est, & ego radix. Non sum securus a se curi si absque eo inueniat. In illo nimirum naturae numero illud diuinae imaginis entere in sine haud dubij, ex quo ceteris praesto animantibus. Inde est quod uidet anima mea ad dulces castosque affurgere ueritatis amplexus, & sic in amore ipsius tota securitate ac suauitate gescere, si tamen ueniat gratia in oculis tanti sponsi, ut digna reputet quae ad hanc pertingat gloriam, imo ipse eam sibi exhibeat non habentē macula aut ruga aut aliquid eiusmodi. Quanti putas esse discriminis, quae digni poena tantū dei donum otiosum teneret? Verum hoc alia. A Nunc uero sponfa quae querebat minime reperit: & quos nō querebat reperta est ab ipsi. Audiat hoc qui sine duce & praecceptore uias uite ingredi nō formidat: ipsi sunt in arte spūali existentes & discipuli pariter & magistri. Non sufficit hoc, etiam coaceruat discipulos sibi, caeci duces caecorum. Quam multo ex hoc a recto tramite periculosissime aberrasse cōpertsunt. Nimirum ignorantes astutias sathanae & cogitationes ipsi, factum est ut quae spūali cooperat, carne cōsummarent: abducti turpiter, lapsi damnablem. Videat proinde qui eubundus sunt, quo caute ambulēt: & de sponfa exemplum sumant, quae nō prius ad eum cōdesiderabat, ullo modo ualuit peruenire quam sibi occurret quorū magisterio uterent ad cognoscendū de dilectio, certe ad discendū timorē dñi. Sed uos dat manū, quae dare dissimulat praecceptorum.

Nota

non ouis, sed lupus. Nunc iam uideamus de sponfa quae se dicat inuenta. Mihi enim inuente satis uerbi inuentionis posuisse uideat. Nam ita hoc dicit ac si in mo de loco ecclesiae uenerit. Venit enim ab oriente & occidit, iuxta uerbi Mat. 8. dñi, & a cunctis finibus terra. Sed neque aliquid congregata est in unum locum, ubi ab apostolis seu ab angelis inuentis deducenda uel dirigenda ad eum quem diligit aīa sua. C Fuit ne prius inuenta quam collecta? Non: quia nec erat. Quāobrem si collecta, si congregata, si certe quod magis uocabulo ecclesiae cōpetit, cōuocata a praedicatoribus se discesser, transissent simpliciter, minime in aliquo cuncta bundus. Coadiutores enim dei sunt, quem & audire loquere. Qui nō colligit mecum, dispergit. Sed neque hoc in hi abs re uidebit, si dixerit quae eis fundat suae edificata. Siquid hoc fecerit una cum illo qui in euāgelis loquitur: Et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: & quia sum data est supra firmam petram. Nunc uero mihi hoc ru loquens sed praeter solitū quidem perhibes se inuenta, cunctari aliquid quantū nos facti, atque in suspicionem adducit latere loco quod sit diligētius intuentū. Uolebam fareor praeterire, meque subducere uobis scrutatio, cui sufficere nō sentierim. Ceterum remittens in quātis rebus dubis & obscuris uobis quidem sursum corda leuatis. etiam supra spem meam adiuti me serferim, pudet diffidēre, & reprehendere timorē meū adiorior nō quidē temere quod timere resisgiebam. Aderit (ut confido) solitū adiutorium, quod si minus, apud bene uolos tamen auditores, non erit otiosum quod uoluit. Verū hoc habebit sequens sermo precipium, nam praesentē hic claudimus. Ipse autē dete uobis ca quae dicuntur non solum tenere memoriter: sed & ardentē diligere, & efficaciter adimplere sponsum ecclesiae Iesus christi dominus noster, qui est super omnia deus benedictus in secula. Amen.

Quod sponfa id est ecclesia electorum praedestina ta est a deo ante secula, & praesentia ab eo ut quereret eam & conuerteretur. Sermo. LXXVIII. D

AD uerbum inuentiois (si bene memint) illic scriptum & haec sumus scrupulosus, uel delicti audietes quae sponfa a praedicatoribus suis se inuentam dixerit. Porro cause nostrae cōstantis & dubi rationis a nobis expressae sunt, & uisum est a nobis aliud esse querendum, sed non in calce sermonis, quo iam arta batur, quod quaesitum est potuit explicari. Quid restat nisi ut debitem iam soluamus? In explanatione sacramenti magni, illud loquor quod doctor gentium interpretatus est in christo & in ecclesia sanctum castumque communium: ipsum est opus nostrae salutis. In eo inquam tres fratribus inuicem cooperatur, deus, angelus homo. Et deus cuius dem quidni operetur: & curam gerat nuptiarum dilecti filij sui. Ipse uero ac tota uoluntate. Et utique per se ipse sufficeret, & absque amminiculo horū, hi autē sine ipso possunt facere nihil. Ergo quod ex illis actum in opus ministerij huius, nō sibi solatū, sed perfectum quatuor in illis. Nem hominibus quidē merita locuit in opere, sed illud. Dignus Luc. 10. est operari mercede sua. Et quia unusquisque pro proprio labore accipiet, suae qui in fide plantat, suae qui rigat quae plantati fuerit. Angelorum autem cum ad salutem humani generis ministerio utitur, nōme facit ut ab hoibus angelis diligantur. Nam quia ab angelis homines diligantur, inde uel maxime aduerri potest, quae antiqua sua ciuitatis dama ex hoibus refectum in angeli non ignorat. Nec alius perfectio legibus regnū charitatis regi decebat, quam prius ipsorum qui pariter regnaturi sunt mutuisque amoris & puris affectibus in inuicem & in deum. Est autem in modo operandi differentia multa, pro cuiusque ministerij epe rari dignitate. Deus nempe facit quod uult sola ipsa facilitate uolēdi sine actu, sine motu, sine praedictio loci uel temporis uel causa uel personae. Est enim deus saboth, quae tranquillitate iudicat oīa. Est sapientia disponens oīa Sap. 8. suauiter. Porro angelus non absque motu operatur tam loci quam temporali, sine actu sui. Homo autē nec ab actu

Mat. 12

Mat. 16

Matt. 7

Luc. 10

Gen. 3.

animi, nec à motu corporis animi liber est in operado. Deniq; cum timore & tremore sua ipsius iubetur operari salute, atq; in sudore vultus sui comedere panem suum. C His ita explicitis intucere nunc mecum in hoc tam magnifico opere nostre salutis tria esse: quedam que sibi uendicat auctor deus. prauentem in illis omnes auxiliatores & cooperatorum suos, predestinatione, creationem, inspirationem. Quarum predestinatione, no dico ab exortu ecclesie, sed ne à mundi principio quidem principium habuit, no deniq; à tempore illo uel illo ante tempora est. Porro creatio cum tempore, inspiratio iam in tempore fit ubi & qui uult deus. Sanè fm predestinatione numquã ecclesia electorum penes deum non fuit. Si miratur hoc infidelis, audivat quod magis miretur, nuqua no grata existit, nuqua non dilecta. Quidni auctore loquar arcanum quod mihi de corde dei promptus ille superuiciorum delator consistorum aperuit: Paulum dico, qui ut multa alia, ita hoc quoq; de diuinitatis eius no est ueritatis diuulgare secretum. Benedixit nos, inquit, in omni benedictione spiritali in celestibus in christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate. Et addit. Qui predestinauit nos in adoptione filiorum per Iesum christum in ipso fm ppositum uoluntatis sue in laude glorie gratie sue, in qua gratia, cauit nos à dilecto filio suo. Nec dubium quin uoce oim electorum ista dicatur, & ipsi ecclesia sunt. D In illo ergo tunc tam profundo æternitatis sinu antequam in luce opus prodiret huius creatiois, quis illa uel beatorum spirituum inuenire aliquo modo ualuerit: nisi cui ipsa æternitas deus uoluerit reuelare. Sed & cum iam ad nutum creatis uisa est emerisse i species formasq; factitias has atq; uisibiles, non continuo tamen inuenta est a quoquam hominum uel angelorum: eò qd no agnosceretur: imagine terrestri hominis adumbrata, & operata mortis caligine. Sine quo generalis uelamine confusionis nemo filiorum hominum trausit hanc uitam, uno sanè excepto qui ingressus sine macula. Emanuelis est, qui tamen & ipse ex nobis pro nobis nostri se induit maledicti nostriq; peccati similitudinem, non ueritatem. Sic enim habes: quia apparuit in similitudine carnis peccatorum de peccato dñaret peccatorum in carne. De cetero unus oibus per omnia introitus est: electis dico & reprobis. Non enim est distinctio. Omnes peccauerunt. & oes capitum suæ uerecundie portant. Propter hec itaq; etsi in rebus cõditis iam locuta est, ecclesia, nec sic in creatura ulla inueniri poterat uel agnosci, miro utroq; modo interim latens, & intra gremium beatorum predestinationis, & intra massam misere damnationis. Ceterum quam celauerat ab æterno predestinatis sapientia, & item creans potentia minime prodiderat ab infirio: uisus trans profecto gratia suo in tempore reuelauit, fm operationem quam ideo inspirationem supra nominauit, qd de sponsi spiritu humanis inuisum spiritibus quipptam fuerit in preparatione euangelii pacis, id est parare uia dño, atq; euangelio glorie eius ad corda oim quotquot erant predestinati ad uitam. B Frustra uigiles laborassent in predicando, si no hec gratia precessisset. Nunc uero uidentes uelociter currere uerbum, & populos nationum ad dominum in omni facilitate conuerti, concurrere in unitate fidei tribus & ligas, atq; i unã colligi matre catholicam terminos terre cognouerit de diuinitis gratie que à seculis abscondite tenebatur in abdito predestinationis eternæ, & quasi sunt eam se inuenisse quam ante secula dominus elegerat in sponsam sibi. Ex quo tunc opinor) clarum sit non ociosum esse qd se inuentam ab ipsis sponsa testata est, sed propterea qd se ab ipsis collecta agnosceret non electa, comperta non conuersam. Et nempe ascribenda cuiusq; conuersio est, cui dicere necesse habent uniuersi illud de psalmo. Cõuerte nos deus salutaris noster. Sed no æque illi fortassis inuentionis uocem cõpetenter aptarim sicut conuersionis, imo uero sic est. Non est inuenire dño, sed præuenire, & inuentione præuentione excludit. C Deniq;

Psa. 84.

quid inueniat, qui nihil unquam nouit: Nouit dñs qui sunt eius, ait quidam. Ipse uero quid? Ego scio, ait, quos Ioan. 13. elegerim à principio. Plane quam ab æterno præcõuit, quam elegit, quam dilexit, quam condidit: rationis non erat ab eode perhiberi inuentã: preparatã tamen ab ipso Ioan. 1. ut inueniretur, si dixerim. Nam qui uidit, testimonium perhibuit: & scimus quia uerũ est testimonium eius. Vidi, inquit, ciuitatem sanctã hierusalem nouam descendentem de celo à deo paratam tanquã sponsam ornata uitro suo. Ischẽ uigilibus unius qui custodiuit ciuitatẽ. Sed andipsum eius preparatorem ueluti digito eam demostrantem uigilibus, sed sub tropo altero. Leuate oculos Ioan. 4. uestros, ait, & uidete regiones quia albae sunt iam, id est præparatæ ad messem. Ex hoc patet familiaris operatio inuentionis ad opus: quando iam senserit sic omnia præparata ut absq; multo sui ipsorum labore gloriantur & dicere queat, qm coadiutores dei sumus. Quod em facturi sumus. Nepe sponsam que statur, inuentãq; indicatur de dilecto. No enim suã querant, sed sponsi gloria, qm spõs amici sunt. Et pro hac no multũ apud illam laborabunt, adest, tamq; illi tota deuotione requirit, instanti præparata est uoluntas eius à dño. D Deniq; necdũ illis uigilibus quocunq; loquentibus interrogat de dilecto, & præuenit prædicatores suos: præuenta ipsa, per cunctans & dicens. Num quẽ diligis anima mea uidisti. Bene proinde se inuenit perhibuit ab his qui custodiunt ciuitatẽ, que à dño ciuitatis præcognita iam se nouerat & præuenta quatenus illi talẽ eam inuenirent, no faceret. Sic à petro cornelius, & paulus ab anania inuenti sunt: nam ambo præuenti à deo no erant & præparati. Quid faulo parati, qui supplicet iam & miete & uoce clamauerat. Dño, qd me uis faceret. Nec Actu. 9. minus cornelius qui elemosinas & orationibus suis do Actu. 10. mino quidem eas sibi inspirante, promeruit peruenire ad fidẽ. Inuenit quoq; philippus nathanael, sed prius dñs Ioan. 1. illum cum esset sub ficu iam uiderat. Quæ dñi uisio nunc quid no præparato fuit? Et andreas simonẽ fratrem suum Ibidem. nihilominus inuenisse refert de præuentione que à dño ac præscitum ut uocaretur cephas, quasi fortis in fide. D Legimus de maria qd inuenta fuerit in utero habes de spiritulano. Existimo autẽ simile quid habere in hac parte Matt. 1. sponsam dñi matris ipsius. Nisi enim & ipsa inuenta esset habens de spiritulano, me qua quã ab inuentoribus suis tam familiariter requisisset de eod uerũ spõs esse ille. No sit finit ut illi effarentur ad quẽ uenissent, ipsa locuta est, & quidem ex abundantia cordis. Nam quã diligis anima mea uidisti? Sciebat quia beati oculi qd uidisset: & admittas eos qui uiderant, aiebat. Num uos estis quibus uo Mat. 13. dere donatum est: quem tot reges & prophete uoluerunt uidere & no uiderunt? Num uos estis qui meruistis in carne aspiciere sapientia, in corpore ueritatem, in homine deum? Multi dicunt, ecce hic est, & ecce illic: sed ego tunc Mar. 13. tuis mihi arbitror fidem accõmodare uobis, qui madaucatis & bibistis eod postquam resurrexit à mortuis. Et hoc dicitur sit de eo qd sponsa sciscitata est à uigilibus. Si quominus, supplebitur sermone alio. Nunc autem ex hoc uel maxime liquet præuentionem fuisse à spiritulano, ab his uero qui custodiunt ciuitatem inuentam compertãq; uera ipsa sit quã præscitum & prædestinatum ante secula deo, præparatũq; dilecto filio suo delicias sempiternas in seculis æternis, ut sit sancta & immaculata in conspectu eius, gemmans sicut liliũ, & florens in æternum ante dñm patrem dominum mei Iesu christi spõs ecclesie, qui est sup omnia deus benedictus in secula. Amen.

De amore tenaci & indissolubili quo amia tenet spõsum: & qualiter spõsus in fine seculi reuertit ad synagogã iudeorum saluandã. Sermo. LXXXIX. C Cant. 3.

Vm quem diligis anima mea uidisti? Amor præceps, uehemens, flagrans, impetuose, qd præter te alud cogitare non finis: factis cetera, contentis omnia pretere te cõtentus. Cõsumis ordines, dissimulas usum, modum ignoras: totum quod

opportunitatis

Cant. 3.

opportunitatis, qd rationis, quod pudoris, quod cõsiliij sudicijue uideret, triumphas in tenet ipso, & redigis in captiuitatem. Et omne quod cogitat ista & quod loquitur, te sonat, te redolet, & aliud nihil ita tibi ipsius & cor uedicalit & lingua. Ait. Num quem diligis anima mea uidisti? Quasi uerò hi sciat quid cogitet ipsa. Quæ diligit aia tua de ipso sciscitatis: Et non habet nomẽ. Quenã uerò tu, & ille quis? Et hæc dixerim propter singularitatẽ eloqui, & insignẽ uerborũ incuria, qua presens scriptura ceteris dissimilis satis apparet. Vnde in epithalamio hoc nõ uerba pefanda sunt, sed affectus. Cur ita, nisi qd amor sanctus quem totus huius uoluminis unã cõstat esse materiã, nõ uerbo sit æstimandus aut lingua, sed opere & ueritate? Amor ubiq; loquitur, & si quis horum que legimus cupit ad ipsam nostrã, amet. Alioquin frustra audiendũ legendum amoris carmen quĩ nõ amat accedit, quonia omni nõ potest capere ignitum eloquiũ, frigidũ pectus. Quomodo em græce loquentẽ nõ intelligit qui græcũ nõ nouit, ne latine loquentem qui latinus nõ est, & ita de ceteris: sic lingua amoris est qui nõ amat barbara erit, sicut æs sonans aut cymbalum thymens. Isti uerò (uigiles loquor) quoniam de spiritu & ipsi acceperunt ut amant, sciunt quid loquitur spiritus, & amoris in uocibus optime compertis sibi, in promptu habent respondere in similitudine sua, in breui edocã emittunt de eo quod querit, ut dicat. Paululũ cum pertrãssissem eos inueni quem diligis anima mea. Bene paululũ, quia uerbum abbreviatũ fecerunt ei, symbolum fidei tradentes. Et quod sequit, tale est. Oportet quidẽ sponsam trãssire per eos per eos cognoscere ueritatem, sed tamẽ pertrãssire. Nisi enim pertrãssisset & ipsos, nõ inuenisset quẽ querebat. Atq; hoc ipsum suatum ab illis nõ ambigis. Non em prædicabant sanctos, sed dominũ suum Iesum, qui absq; dubio & supra ipos est & ultra. Vnde ait. Trãssite ad me oes qui cõcupiscitis me, Nec sufficiebat trãssire, sed & pertrãssire doceretur. Stiquidẽ pertrãsserat isq; uelut sciscitabat. Non modo enim de morte ad uitam tranterat, sed pertrãsserat ad gloriam. Quidni etiã hæc oportuit pariter pertrãssire? Alioquin nõ poterat apprehendere quem nõ per eadem uestigia sequeretur quocunq; iterat. Et ut quod dico clarius sit: si dñs me? Iesus surrexisset quidẽ à mortuis, sed ad celos minime ascẽdit, nõ poterat dici de eo qd pertranterat, sed tantriã trãssit, ac per hoc sponsam illum querentem transtire solũ modo oportere, nõ pertrãssire. Nunc uerò quonia iam resurgẽdo tranterat, & addecerat pertrãssire, utiq; ascẽdẽdo: merito se etiam ista non trãssisse, sed pertranstisse perhibuit: que hũc quidẽ fide & deuotione ad celos usq; secuta est. Igitur credere resurrectionem transtire est, credere etiam ascensionẽ pertranstire. Et fortasse (quod una dierũ dixisset me memini cum tranterẽ) nouerat illam, istam non nouerat. Ergo quod sibi deerat instrua ab illis, quia scilicet qui resurrexerat etiã ascẽdit: ascẽdit & ipsa pariter, hoc est pertranstire & inuenit. Quicũ inuenierit pertrãssens mente ubi ille corpore est? Paululum cũ pertranstissem eos, & bene eos: nam tam ipos quam cetera membra sua que sunt super terram, caput nostrũ punctis præcessit duobus atq; trãsserunt, resurrectione (ut iam diximus) & ascẽsione. Etenim primitiue christus, qd si ille præcessit, & fides nostra. Vbi enim illa cum nõ sequeretur? Si ascẽdit in celũ, ipsa illic est: si descendit in infernũ, adest. Et si sumperit pennis suas diluculo, & habitauerit in extremis maris, illic, ait, manus tua deducet me: & tenet bit me dextera tua. Nõ me deniq; fm hanc omnipotẽs & summe bonus pater sponsi conuulsit: aut & confedere nos fecit in dextera sua in celestibus? Atq; hoc pro eo qd dixit ecclesia, quã pertranterat eos, quonia & semet pertranstis, fide stans quo nec dñi re ipsa peruenit. Arbitror & illud planũ cur se pertrãssisse potius quam trãssisse dicere maluit. C Eros transeamus ad ea que sequuntur. Cant. 3. Tenui eum nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ, & in cubiculũ genetricis meæ. Itã est, extunc & deinceps non deficit genus christianum, nec fides de terra, nec charitas de ecclesia. Venenit flumina, Matt. 7. flauerunt uenti, & impeerunt in cam, & non cecidit: eo qd fundata esset supra petram. Petra autem est christus. Itaq; nec uerbo sitate philosophorum, nec causticis iobus i. Cor. 10. hæreticorum, nec gladius persecutorum potuit ista aut potest aliquid quando separari à charitate dei que est in christo Iesu, deo fortiter tenet quem diligit anima sua, adeo illi Psa. 72. adherere deo bonum est. Glutino bonũ est (ait cõsilia). Quid hoc tenacius glutino quod nec aquis eluitur, nec defa. 4. ueris dissoluitur, nec scinditur gladius? Deniq; aquæ multæ non poterunt extinguere charitatem. Tenui eum, nec dimittam. Et sanctus patriarcha. Non te (inquit) dimittam, nisi benedixeris mihi. Ita ista non uult cum dimittam, & forte magis quam patriarcha id non uult, quia nec pro benedictione quidem. Siquidem ille benedictioe accepta dimisit eum, hæc autem non sic. Nolo, inquit, benedictionem tuam: sed te. Quid enim mihi est in celo, & à te quid uolui super terram? Non dimittam te nec si benedixeris mihi. Tenui nec dimittam. Nec minus forsitan ille tenor uult, cum perhibeat dicens. Dilicte me esse cum filiis hominum. Quodq; pollicens ait. Ecce ego uobiscum sum omnib; dieb; usq; ad cõsummationem seculi. Quid hac copula fortius, que una duorum tam uehementer uoluntate firmata est? Tenui eum inquit. Sed nihilominus ipsa uicissim tenetur ab eo quem tenet: cui alibi dicit. Te Psa. 72. nuisti manũ dexterã meam. Que tenetur & tenet, quomodo iam cadere potest? Tenui fidei firmitate, tenet deuotionis affectu. At nequequã diu tenetur si non tenetur. Tenetur autem potẽtia & misericordia domini. D Tenui eum nec dimittam, donec introducam illum in domũ matris meæ & in cubiculum genetricis meæ. Magna ecclesie charitas, que ne exularet quidem synagoga suas delicias inuenit. Quid benignius quam ut que diligit anima sua, ipsum communicare parata sit inimicẽ? Nec mirũ tamen quia salus ex iudeis est. Ad locum unde exierit reuertatur saluator, ut reliquie israel saluæ fiant. Nõ rami radici, non matris filij ingrati sint. Nõ rami radici inuident quod ex ea sumptere, non filij matris quod de eius fuxere uerbis bus. Teneat itaq; ecclesia firmiter salutem quam iuda perdidit, ipsa apprehendit, donec plenitudo gentium introeat, & sic omnis israel saluus fiat. Velt in cõmune cum munẽ uenire salutem, que sic ab omnibus capitur ut nil singulis minuat. Vtiq; hoc facit, & plus. Quid plus? & nomẽ spõsẽ illi optat & gratiam. Prorus super salutem hoc. Incredibilis charitatis, si non sermo quem loquuta est ipsa fecisset fide. Dixit enim (si aduertisti) uelle se introducere quẽ tenebat, nõ modo in domũ matris, sed & in cubiculũ quoq; qd est prerogatiua iudicij. Sufficiebat ad salutẽ si domũ intraret, at secretũ cubiculũ signat gratia, Hodie, ait, hũc domũ salus facta est. Quicũ sit domesticus salus saluator ingressus domũ. B Sed que in cubiculum meretur recipere, seorsum habet secretum suum sibi. Salus domũ sit: thalamo delitice recõdatur. In domum matris meæ introduca eum, inquit. Inquã quom uis de qua olim prenũtiarar iudeis. Ecce relinquitur uobis domus uestra deserta. Fecit qd dixit, scilicet habes & deo testimonium eius in ppheta. Reliqui, ait, domũ meã, dimissi hæreditatẽ meã, & nunc ista pollicet reducere illum, & domũ matris sue perdidit salutẽ restitueret. Et si hoc parum uidetur, audĩ quid bonũ adiciat. Et in cubiculum genetricis meæ. Qui ingressus thalamũ, sponsus est. Magna amoris potentia. Saluator indignabundus exierat de domo & hereditate sua, & nunc ad huius gratiam mitigatus in flectitur, ita ut redeat non modo saluator, sed & sponsus. Benedicita tu à domino filia, que & indignationem commo pccis, & hæreditatẽ restituit. Benedicita tu matri tue, cuius uis benefico ueritã tra, reuertit salus, reuertitur qui dicitur illi. Salus tua ego sũ. Non sufficit hoc, addat & dicat. De sponsa te mihi in fide, de sponsa te mihi in iudicio Psa. 34.

Gen. 3.

Eph. 1.

Ibidem.

Psa. 14.

Mat. 13.

Mar. 13.

Mat. 13.

Cant. 3.

Psa. 38.

Cant. 3.

Psa. 34.

& iustitia, depono te mihi in misericordia & misericordia... Sed memento quia que has conciliat amicitias...

De imagine sine verbo dei, & anima que ad imaginem est, subtilis disputatio: & de errore Gilberti...

Vidam vestrum (ut comperi) minus aequo animo ferunt, quod ecce iam per aliquot dies dicitur...

Imago, illa ad imaginem sit, deinde q cognationem similitudinis... Sed dicitur mihi aliquis, quid tu duo ista coniungas...

Phil. 2. que admodum nec imago ipsa solo uel uacuo nomine uocatur imago... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat...

& omne quod eidem sue imagini impartiri uidetur, amobus est substantiale, am accidetale. Adhuc unum attende...

Colo. 3. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Phil. 38. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Phil. 37. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Eccl. 7. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

can dore nisi, nec hoem qui no & rribilis sit & rationa... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Phil. 38. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Phil. 37. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Eccl. 7. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

Eccl. 7. Magnitudo est, quia cum in forma dei esset, non rapinam arbitrat... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...

sed qua est: quod absit ut assentiat catholica ecclesia, esse uidelicet substantia uel aliquam omnino rem qua deus sit...

Qualiter anima uerbo dei simular p simplicitate essentia, immortalitate, & arbitrio liberatate. Sermo. LXXXI. A

Vestitum est ante de affinitate anime ad uerbum, atq; id quidem necessitate. Que enim conuentio tante maiestatis & tante paupertatis...

can dore nisi, nec hoem qui no & rribilis sit & rationa... Magnitudo est, quia cum in forma dei esset...